Ч. 92. (591.) Львів, пятниця дня 4. мая 1917. Рік III.

УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО

Ціна примірника 10 сот. На провінції 12 сот. В зайнятих теріторіях 4 коп.

політична, економічно-суспільна й літературна часопись. (Редакція: Руська ч. 3).

Виходить що дня рано кромі понеділка.

Умови передплати у Львові:	
На рік	24·— К.
„ півроку	12·— „
„ чвертьроку	6·— „
„ місяць	2·40 „

В краю і державі:	
На рік	32·— К.
„ півроку	16·— „
„ чвертьроку	8·— „
„ місяць	2·70 „

За границю:	
В Німеччині	37 мар.
В Америці	11 дол.
В инших державах	54 фр.

Виборча реформа на Угорщині а угорські Українці.

(△) Нашим читачам звісний уже зміст цісарського — чи пак: королівського — письма до ґрафа Тісси, котрим монарх поручає угорському правительству почивити кроки в цїли розширеня виборчого права на Угорщині. Сказано там, що виборче право належить поширити „відповідно до теперішної великої хвилї і до жертв, через населене понесених, при чім одначе треба узглядпити животні інтереси угорської держави“.

Отсей новий ступінь в напрямі демократизациї двоїстої монархії треба — очевидно — зачислити до тих плюсів, що їх принесло надто довге трівапе світової війни, а про котрі ми вже мали нагоду говорити. Державв і правительства ослабли,

За тим пішло оголошене зазиву цісаря Вільгельма до німецького канцлєра, щоби сей виробив реформу виборчого права пруського, залишене звісних октроа і скликане парляменту в Австрії, а тепер заповідь поширеня виборчого права на Угорщині.

Се має бути одна з тих реформ в наддунайській монархії, що-то по словам Basler National-Zeitung мають відновити монархію на основах національної справедливости та признаня засади самоозначеня малих народів.

Заповідає ся міжнародній опінії перебудову монархії на основі засади самоозначеня народів, а рівночасно в Австрії правительство заявляє, що стоїть непохитно при програмі вилученя Галичини та замірених змін в Чехії і т. д.,

Те саме відносить ся і до останньої заповіди виборчої реформи на Угорщині. Вона і обіцює розширене виборчого права і рівночасно обмежає отсю обітницю зворотом про „животні інтереси угорської держави“. Що під сим розуміти — знаємо. Політична мова угорської оліґархії дуже подібна до такоїж мови галицько-польської. Гр. Тісса в своїй останній промові в угорськім парляментї, відповідаючи на домаганя угорської опозиції що-до розширеня виборчого права, заявив, що виборча реформа на Угорщині не так-то легка річ, як думає опозиція, бо треба при ній сальвувати „мадярський характер“ держави, що — се вже докінчимо ми — при справдї демократичній реформі а несповна 50% Мадярів на Угорщині річ ледви чи була би можлива. Фраза про „животнї інтереси угорської держави“ обмежає отже з гори заповідь поширеня виборчого права, даючи пізнати, що припаде воно в уділї іменно Мадярам, а лише в малій мірі немадярським народам Угорщини. Як сего доконаєсь, те вже також правительство ґр. Тісси дало до пізнаня, заявляючи, що виборче право буде поширеним „головно на тих, що відзначили ся надзвичайно в обороні вітчини, а поза тим тих, що платять найменше 20 К прямого податку або посїдають 8 морґів поля та до того вміють читати і писати... по мадярськи.

Отсей проєкт обурив — щиро чи нещиро, се инша річ — навіть такого „демократа“ як б. міністер ґраф Юлій Андраший, що в Neue Freie Presse заявив: „се ніяка розумна політика, одного дня робити великі обітниці, а другого дня їх анулювати“. В результаті нове виборче право дістанесь майже виключно самим Мадярам і то богатшим,

Між тими немадярськими народностями Угорщини є також і пів міліона угорських Українців або „Руснаків“, — як їх там звуть. Племя се з природи талановите і чесне, до своєї мови і віри сердечно привязане, а своєю інтелїґенцією — духовною і мирською — нікчемно полишене та гнетом тяжко пригноблене. Колись за князя Льва Даниловича, належали вони до сфери української державности, до галицького князївства. В Ужгороді (Унґварі) та Мукачеві сиділи галицько-руські воєводи-намісники. З сих єще часів остала їм „руська віра“, яку їм саме тепер Мадяре видерти хочуть. З сих часів остало їм „руське письмо“, замість котрого саме в часї війни Мадяре завели свою мадярську латинку. Лишені інтелїґенції, шкіл, власної просвіти і власної преси, вони попали в стан найнизшої етнїчної аморфности і стали предметом російської політичної спекуляції.

Тепер завели латинський календар і латинську азбуку.

А однак сї наші найрідніймі братя на південних, сонцем залитих збічах зеленого Бескида — там, „де Чорна Тиса Бігу доганяє“, де ужгородський замок Корherятовичів (тепер греко-кат. семинарь) глядить задумано з останнїх виступів Карпат в далеку синяву надужського низу, де в зелених полонинах грає „фуярка шварного фраєречка“ — вони варті чогось красшого, чим бути тільки „тяглом в чужих поїздах бистроїздних“, варті чогось лїпшого, чим тільки мадярської нетерпимости та жидівського визиску. Сотки тисяч їх пішли в Америку, але решта таки остала на позиції, хоронячи і боронячи, як сї гірські мужики-анальфабети лишень вміли — своєї мови і віри.

Ми, Галичане, нагрішили чимало проти тих наших братів. Забувалисьмо на них — може тому, що самі були в горячім огни. Та сегодня, коли в „обох половинах монархії“ заносить ся на реформи, коли в Угорщині заповідаєсь поширене виборчого права, ми не можемо мовчати, але мусимо впімнутись за наших братів.

Ми мусимо заговорити про наших угорських братів і їх право на самоозначенє. Перед широким світом треба нам вигнути раз справу угорських Руснаків

Сучасний стан українства в Росії.

(Кінець.)

Давлене демократії на ліберальне правительство примусило його піти в суспільно-політичних справах далеко поза межі програми нелишень октябристів, а й кадетів, так само і в справі поневолених народів воно йде та йтиме далї так далеко, як його примусить до сього давлене зорґанізованих недержавних націй Росії.

Революційний час, який переживає тепер Росія, примушує до ужитку революційних засобів політичної боротьби. Довершений факт значить тепер значно більше нїж усі петиції, переговори та прошеня в тимчасового правительства. Селдати в деяких полках напр. перевели самі вибори офіцерів і правительство мусїло признати сї вибори. Робітники завели самовільно 8-годинний робочий день і нї тимчасове правительство, нї установчі збори не зможуть позбавити їх сього цінного здобутку і т. д. Теж саме можна сказати і щодо справи національностий. Недержавні нації Росії не чекають, поки тимчасове правительство чи установчі збори сотворять їм правні основи національної автономії, а в більшій чи меншій мірі в залежности від свідомости та жвавости дотичного народу заводять у себе автономний лад самі. Народи Прибалтійського краю, Кавказу, а навіть менш культурні народи середньої Азії скасовують у себе централїстичні інституції старого правительства й передають управу в руки місцевих виборчих орґанів. Нищене централїстичних русифікаційних інституцій на місцях відбуваєть ся елементарно в більшости випадків не лише без участи, а дуже часто й без відома тимчасового правительства.

Російські централїстичні інституції на Україні вїли ся в місцеве житє глибше нїж на території якоїсь иншої недержавної нації і до розпорядимости їм стоїть тут більший нїж деинде адміністраційний апарат; але се цілком не значить, що відбуванє національного житя на Україні повинно йти виключно шляхом безперестанних порозумінь з Петроградом і урядових розпорядків. Не користати тепер з революційних засобів так само нерозумно, як користати з них у звичайнім часї.

Українції повинні націоналїзувати житє свого краю знизу до верху на всїх областях національно-культурних і політично-правних відносин і фактично перевести усамостійненє України, зєднавши орґани місцевої національної самоуправи в однім орґанізаційнім центрі. Вони можуть спокійно полишити тимчасовому правительству або признати переведені в національнім дусї зміни на Україні або чекати скликаня установчих зборів, з якими ліберали, очевидно, не дуже поспішають. Виступити з репресіями проти національних реформ на Україні, переведених в демократичнім напрямі, тимчасове правительство ледве чи зважить ся, бо само знаходить ся під постійно зростаючим давленем демократії, серед якої не бракує сильної української течії.

Теперішній український рух нелише богато разів перевисшує національний рух 1905 р., а й своєю істотою значно ріжнить ся від нього. Тодішній рух у значно більшій мірі залежав від загально російського визвольного руху нїж теперішнїй. Тепер можна мати надію, що український національний рух не зійде на манівці орґанізаційного змішаня з російським. Сучасний рух простує не в пустелї загально-російського політикуваня, а на вдячний ґрунт всебічного орґанізуваня рідного краю. Українції змагають ся тепер протягом місяців зробити те, що ин-

ші творили роками. В часі політичної перебудови російської держави й творення нового політичного ладу на Україні — Українці мусять орґанізувати кооперативи, скликати зїзди учителів, текніків, аґрономів, артистів і т. д. які, здавало ся-б, нічого спільного з політикою не мають; але житє показує Українцям певний шлях. Політичні орґанізації не можуть висїти в новітрі, вони мусять опирати ся на міцній основі національного господарства й культури.

Що до української національно-політичної програми — то основні її точки признають ся більш менш всіма українськими партіями Свій вислів вони найшли і в перших числах київської „Нової Ради“, яка мабуть є орґаном „Української Центральної Ради“. Засади самостійности в формі автономії в федеративній злуці з Росією ствердив і загально український зїзд в Києві під проводом професора Грушевського.

З вісток, що дістали ся до нашого відома, видко, що народний український рух силою свого послідовного розвитку з низу починає фактично здійснювати національно політичну програму українства. Одним з важнійших кроків у сім напрямі було-б негайне зукраїнщенє земств і міської самоуправи на Україні. Перевести се можна, або поволі випираючи з з них зрусифіковані елементи або негайно переводячи нові вибори до земств і касуючи старі земства постановами громад, як се роблять з старими російськими інституціями Лотиші. Київські Українці спромогли ся вже поширити склад міської ради та ґубернських земських зборів і ввести до них справжніх представників українського народу; можемо бути певними, що за сим першим кроком підуть і дальші аж до цілковитого знаціоналізованя земства й инших теперішних орґанів самоуправи й адміністрації на Україні.

По цілій Україні віджили політичні орґанізації; на київськім зїзді напр. мали взяти участь представники 33 громад (національно-політичні орґанізації); вони, розуміє ся, не захочуть висїти в повітрі й примушеві будуть негайно почати боротьбу за належне їм місце не тільки в орґанах місцевої самоуправи, але й в політичній адміністрації. Усуненя російських адміністраторів з України й заміни їх представниками місцевого населеня зажадали в своїм меморіялі до правительства навіть поміркованї елементи українського громадянства. Від того, в чиїх руках буде власть, в українських, чи ворожих українству, буде в деякій мірі залежати й те, яких представників пішле Україна до установчих зборів.

Українське студентство у Відни до закордонних братів!

Українське студентство всіх висших шкіл Відня зібране дня 25. цвітня с. р., в товаристві акад. „Січ“, витає горяче повстанє центральної орґанізації українського студентства „Головна Українська Рада“ в Києві і бажає її найкрасших успіхів в праці над зорґанізованем усього українського студентства для повного національного визволеня українського народу.

Тов. взаїмн. обезп. і взаїмн. кред. „Дністер“ в 1916 р.

На відбутім під проводом президента п. Йосифа Онишкевича засіданю Надзираючої ради тов. взаїм. обезп. „Дністер“ зложила дирекція звіт з діяльности за 1916 р. По перебутій неприятельській інвазії віджило на ново товариство і підняло назад в повнім обемі свою діяльність, хоч в наслідок воєнних відносин мусїло боротись з великими технічними перешкодами. Утрудненє комунікаційного і почтового руху, покликанє майже всього мужеського населеня краю, між якими находять ся і аґенти товариства будьто під оружє, будьто до воєнних свідчень, знищенє воєнними операціями десяток тисячів будинків, а вкінци оставанє ще під інвазією половини східної Галичини і цілої Буковини спричинили великий убуток обезпечень, як також великі, в міліони сягаючі залеглости премій, з яких ледви незначну часть буде можна стягнути.

З другого боку ізза сподіваних більших шкід на обезпеченях, які находять ся еще під інвазією та дальших більших відписів премій було наказом конечности доповнити істнуючі, та утворити на ту ціль осібні резерви, щоби мати средства на виповнюванє будучих зобовязань. В наслідок того адміністраційний рік закінчено недобором в квоті 822,555·33 К, то супроти сего, що фонди товариства, які є уміщені в спосіб приписаний міністеріяльними розпорядками, збільшились протягом року о К 1,723.753·22 і вони виносять разом Корон 8,613.828·57, може товариство з повною надією і спокоєм глядіти в будучність. В тих тяжких воєнних часах оказалось найліпше, як корисною була для товариства ощадна господарка і громадженє фондів, проти чого давались перед війною чути голоси серед суспільности, бо тепер власне завдяки тим зібраним фондам може товариство — опираючись на своїх сильних підставах перетримати воєнну заверуху без яких небудь потрясень. По вислуханю звіту ревізийної комісії, яка найшла усю готівку, цінні папери і ціле книговодство у взірцевім порядку, порішила Надзираюча Рада одноголосно приняти звіт дирекції до відома і недобір з річного обороту покрити згідно з постановами статута з резервового фонду, так, що члени цілком не відчують того недобору.

Також і на тов. взаїмн. кредиту „Дністер“ відбила ся вже третий рік триваюча війна. Залеглости в сплаті рат збільшились ще більше як в попереднім році — застій всякої підприємчивости і економічного житя задля непевних часів були причиною. що не уділювано жадних нових позичок, а ограничено ся тільки до вкладкового руху і до приниманя довжних рат. Товариство сплатило вже свої зобовязаня супроти других банків, а крім того посідає богато плинної готівки, яка буде потрібною по заключеню мира. Адміністраційний рік закінчено незначним зиском в квоті 448·62 К, що до якого Рада по вислуханю звіту ревізийної комісії, порішила предложити загальним зборам приділенє до резервового фонду.

Конґрес робітників, жовнїрір і селян оголошує ся Конституантою?

КОПЕНГАГА З Льондону надійшла вістка, що всеросійський конґрес робітників, жовнїрів і селян, який збирає ся в Петрограді 15. мая, постановив оголосити ся конституантою.

Коли би ся вістка була правдива, то значінє такого факту було би нечувано велике. Се пригадує подію з доби французької революції, коли то третий стан оголосив ся конституючим народним збором, а инші стани, шляхта і духовенство були приневолені спільно радити і голосувати. Російський конґрес робітників, жовнїрів і селян через наведену в горі ухвалу взяв би в свої руки власть і приневолив би тимчасове правительство до уляглости. Се був би одним словом — замах стану з долини, революція, що мала би ще більші наслідки. як усуненє Романових. Для політичного розвою подій се донесенє має особливше значінє, бо того рода конституанта була би весловом мирових стремлїнь. Питанє тільки, чи подібний переворот в укладаючих ся допера внутрішних російських відносинах відбув би ся без сильних потрясень, без розливу крови і без домашної війни.

Російська буржуазія зажурена не мало, бо демаґоґічні кличі, кинені в російський народ, починають вже приймати ся. З Росії доносять про масові рухи серед селян, для котрих найважнїйшою справою се доведенє до розділу між селян великих земських посілостий.

Сей рух мусить бути досить значний, коли тимчасове правительство само признає, що він є перешкодою в нормальній аґрарній праці. Недалека будучність вияснить очивидно хмарами непевности прислонені ще нині внутрішні російські відносини.

Війна.

Канцлер подасть умови мира

БЕРЛЇН. З Ротердаму доносять, що амстердамський „Tid“ дістав з Берліна вістку, що около половини мая німецький канцлер спреци зує в бесїді, яку виголосить в парляменті, мирові умови осередних держав. Ті умови мають бути поміркованї і можливі до принятя.

Отворенє німецького сойму.

БЕРЛЇН (Ткб). Німецький сойм почав знов свої праці. Президент Кемпф в своїй промові навязуючи до виповідженя війни через Америку сказав: Президент Вільзон в своїм письмі до конґресу з д. 2. цвітня запевнив, що веде війну з Німеччиною в інтересї людства, в імени правди. Він втратив право так говорити, коли навіть пальцем не рушив, щоби не позволити Анґлії вести голодову війну проти Німеччини, війну суперечну з всяким міжнародним правом. Дальше заявив Кемпф, що коли не ошибає ся, зближає ся рішенє великої війни.

БЕРЛЇН (Ткб). Пруський сойм приняв внесенє правительства про відроченє сойму від 15. мая до 9. жовтня.

Завішенє оружя 1. мая ст. ст.

ШТОКГОЛЬМ. З Петрограду телеґрафують, що російська робітнича рада приготовляє предлогу загального завішеня оружя на 1. мая ст. ст.

Відроченє штокгольмської конференції.

АМСТЕРДАМ. Соціяліст Longnet просив телеґрафічно штокгольмську конференцію, щоби вона відрочила свої наради до 10. червня або бодай до якогось дня по 27. мая, котрого то дня мають відбути ся наради соціялістичної національнеї французької ради.

Мировий рух в Америці

БЕРЛЇН (Ткб.). З Америки доносять: В Зєдинених Державах почав ся оживлений рух проти проєкту військового побору. Передовсім прихильники радикального напряму, соціялісти і пацифісти постановили не послухати візвань до ставленя.

Рішенє Бразилії ще не запало.

РІО ДЕ ЖАНЕЙРО. З приводу напруженя відносин між Бразилією а Німеччиною, конґрес збере ся невдовзї і ухвалить рішенє про ситуацію. Президент поручив властям строго перестерігати невтральність аж до видачі відмінного приказу.

Французька місія в Америці.

ВАШИНГТОН. Міністра Вівіяні і маршалка Жофра приняв сенат, що перервав наради над військовою предлогою, щоби повитати гостий.

ЛЬОНДОН (Ткб.). До Times доносять з Вашингтону: Величаве принятє, яке приготовано осібному анґлійсько французькому посольству, не повинно затемнювати факту, що Америка не набрала ще зрозуміня того, що знаходить ся в воєннім стані. Пересічний Американець вірить сильно в побіду союзників, але думає, що завданя Америки обмежує ся до прискореня побіди фінансовим і моральним попертєм. Йому чужа є думка, що Америка і союзники станують супроти спільної великої небезпеки. Дневник поручає, щоби зовсїм отверто представлено трудности, а передовсім оголошено подрібне звідомленє про спустошеня заподіяні підводними лодками.

На морі.

БЕРНО (Ткб). З Парижа доносять: Німецька підводна лодка затопила американський корабель Perey Birdsatt (1128 тон).

Відгуки з київської манїфестацій.

Dziennik Kijowski з д. 3. цвітня подає опис української манїфестації: Похід розпочав ся від собору св. Володимира, де відправлено панахиду за Шевченка, який колись просив щоб його помянути у вольній Україні. На чолї походу за музикою їхав на кони в червонім жупанї д. Садовський, за ним кінний відділ. Дальше червоний прапор Запорозців з білим хрестом поверх півмісяця. Опісля війська, військові школи, орґанізації, середні школи і селяни. Над кождою ґрупою маяли гарні прапори, на яких виднїли кличі волї, згоди і братерства народів.

Похід привітали з ратушевого банькона представники військових і цивільних властий тимчасового правительства, суспільних і національних орґанізацій.

При памятнику Хмельницького відбув ся численний мітинґ. Там і витала Українців делеґація польського комітету виконного, зложена з д. Бартошевича, Езерського і Москалевського.

На промову п. Бартошевича відповів проф. Грушевський поздоровляючи Поляків, заселених на Українї і українському народови щиро прихильних.

П. Бартошевич повитав Українців ось-тими словами:

„Братя Українцї! В сю хвилю, коли нашому народови засвитала воля, перша наша думка. нас Поляків, що з давних давен жиємо тут на Українї звертає ся до Вас, наших найблизших сусїдів і побратимів. Ми жили з вами кількасот лїт в згодї й не в згодї, в дни слави й дни бунту, в долї й недолї. Ми віримо тепер, що засвитала воля для всіх нас, що почали ся нові, красші днї для нашої щирости і братерства і що будемо дружно працювати для добра України, яка нам з Вами однаково дорога. Вам й нам близька. В той день, коли починає ся нове житє, прийміть Братя Українцї наші щирі бажаня, щоби Ваш чудовий край став вільним, освіченим і щасливим. Нехай жиє вільна Україна!“

По мітинґу поодинокі ґрупи походу вертали ріжними улицями, несучи свої прапори і співаючи пісні, які від давна не розпростягали ся прилюдно на улицях Києва.

Поворот до зайнятої Росіянами Галичини і Буковини.

Недавно поширено вістку, що російські власти зізволили на поворот до зайнятої части Галичини і Буковини. Показує ся, що сей дозвіл відносить ся лиш до російських підданих, а австрійські і німецькі горожани мусять мати окремий дозвіл зі штабу південно-західн. фронту.

Росія не зрікає ся Холмщини.

Холмського ґубернатора Савелова звільнено зі служби, а управу Холмської ґубернії обняв дотеперішний заступник ґубернатора д. Теренїн.

НОВИНКИ.

— **З Укр. Товариства Педаґоґічного.** Головна Управа Українського Педаґоґічного Товариства подає отсим до відома, що з днем 10. мая с. р. відчиняє у Львові в школї при вул. Мохнацького ч. 12 сїмтижневий приготовний пополудневий курс для тих хлопців і дівчат, що бажають приготовити ся до вступного іспиту I. ґімн. кляси перед вакаціями. Зголошеня на курс приймати ме др Макаруцка, директор учит. семинарії, щоденно межи 8—1, вул. Мохнацького ч. 12. I. поверх.

— **В справі краєвого „Червоного Хреста“.** В навязаню до оноді́шної нашої новинки дістаємо слїдуюче письмо від рад. дв. Барвінського:

Хв. Редакціє! В ч. 71. з 6. IV. появив ся відклик до укр. членів управи кр. тов. „Черв. Хреста“ у Львові з тої нагоди, що управа, зглядно президія переслала виключно польським дневникам біланс до оголошеня, а оминула укр. часописи. До того прошу приняти отсе поясненє; Коли в 1914 р. розпочало тов. „Ч. Хр,“ свою діяльність, був я одиноким укр. представником у виконнім виділї „Черв. Хр.“ Тодї Нар. Ком. домагав ся покликаня ще двох членів а іменно дра Озаркевича і дра Леся Кульчицького. Ужито навіть посередництва митрополита і згаданих членів покликано до виконного виділу. Однак вони мало коли являли ся на засїданя і не вважали потрібним оправдати своєї неприяви. Коли в липни 1915 р. я знов зголосив ся до роботи в „Ч. Хр.“ і взивав тамтих, щоби ходили на засїданя, пок. др Оз. виправдував ся передомною, що дуже занятий, часу не має, а др Куль., що хорий. Своєї неприяви нїколи не оправдали. Тодї я звертав ся і до дра К. Лев. і ин. членів Нар. Комітету, щоби візвали їх до роботи, або щоби зрезиґнували, а на їх місце вибрано двох инших (найвідповіднійше — лїкарів на пр. дра Дрималика і Сафіяна). Однак нїчого не зроблено і крім мене, нїхто не бував на засїданях! Чиж супроти того можемо вимагати, щоби з ними числили ся?! Як дбаємо, так маємо! Отсим прошу собі пояснити і тим членам, котрі підписали сей відклик, для чого нас всюди маловажать!

— **Свобідна Україна а мир.** Під таким заголовком помістила віденська „Reichspost“ вступну статю (ч. 199 з 30. цвітня), в котрій читаємо: Найважнійшою подією дня се рішенє національного конвенту в Київі: утвореня свобідної, независимої української републики. Український рух в полудневій Росії стремить очевидно до самостійности українського народу. Тепер або нїколи, так кажуть провідники руху, що потрясає полудневою Росією; надійшла хвиля, щоби відзискати свободу, яку Росіяни видерли Українцям. Володарі Петрограду напружують сили, щоби усунути небезпеку, обіцюють зміну на будуче, одним словом ділають після відомої російської рецепти: зискати на часї. Та в Київі навчені досвідом Українцї не хотять вдоволити ся обітницями. В Київі, так само як в Петроградї, іменовано тимчасове правительство української републики, випрацьовано правительственну проґраму, усмотрено канцлера держави, опановано цензуру і пресу і на половину мая постановлено скликати конституанту свобідної української републики до Києва.

Нова українська република — пише дальше „Reichspost — потребує конечно до спроваджeня усталених відносин — мира, зичливого сусїдства і признаня заграницею нової держави та правительства. Признаня і прихильности не може сподївати ся свобідна Україна від союзників Росії, а навіть від петроградських речників свободи.

Київ, столиця свобідної України, став ся бігуном і підоймою мирової думки; його значінє може анальоґічне з війною підводними лодками, котрої зростаючі успіхи наповняють дрожею британські серця.

— **Заосмотренє бідного населеня в одіж.** При централї вовни у Відни утворено „відділ людової одежі“, котрого завданєм уможливляти бідним верствам населеня набуванє матеріялів на одіж по цїнах приступнїйших, чим в вільній торговли.

— **Підвисшенє цїн тютюну.** З Відня доносять: З добре поінформованих жерел доносять, що невдовзї має наступити дальша підвишка цїн тютюну.

— **Провідник російських соціялїстів Плеханов**, що жив довго поза границями Росії як заточенець, мав вступити як міністер робіт до тимчасового правительства. Плеханов стоїть на чолї російського соціялїстичного руху. Як личність заслугує Плеханов також на більшу увагу. Він покинув Росію перед більше як 40 лїтами. Він був студентом інжінерської школи в Петроградї, як станув на чолї перших народних рухів. Величезні товпи людий переходили тодї улицями столиції з таблицями, на котрих виднїлись написи: „за свободу і землю“. Плеханова і инших орґанїзаторів сеї народної демонстрації присуджено заслати на Сибір. Молодому студентови удало ся однак втїчи. Хоч він жив постійно заграницею, не переставав проводити російській соціял-демократії, передовсїм соціялїстам-марксістам. Через довший час проживав Плеханов в Італії в Сан Ремо, де належав до найпопулярнійших личностий чужих кольоній в Італії.

— **Які вони скрізь однакові.** В статї „До моря“ в 10 ч. „Гомана“ пише А. Н. про Поляків: „Досить сказати, що навіть тепер, в часї визволеня нашого (себто білоруського, Ред.) народу з вікової неволї, тільки вони одні не признають наших прав на незалежне національне істнованє“. Те саме можуть повторити й Українцї в приложеню до себе, а взиваючим пімсти неба прикладом є в першій мірі Холмщина. — (ВСвУ.).

— **Манїфестації козаків для американського посла.** (П. Т. А.). Всї козацькі полки петроградського ґарнїзону уладили величню манїфестацію перед Маріїнською палатою, де тимчасове правительсво відбувало засїданє. Виступив міністер війни Гучков і в теплих словах подякував козакам, котрі улекшили революційному народови дїло реорґанїзації Росії, як він сказав тим, що стали по його боцї. Потім удали ся козаки перед посольства держав порозуміня й окликами повитали їх заступників, зокрема посла Злучених Держав, якого глибоко зворушила симпатія російських військ.

— **Лїтературно-артистичне Товариство до князя Львова.** „Рѣчь“ з 30 (17) марта доносить: Сими днями відбули ся загальні збори українського Лїтературно-артистичного Товариства, яке звернуло ся з отсею телеґрамою до голови ради міністрів князя Львова: „Ми представники українських мистців, артисти й лїтерати, вітаємо тимчасове правительсво, сотворене доконаним переворотом і зїстаючи солїдарними з ним, висловлюємо переконанє, що при відбудуваню нової Росії не забудуть інтересів української культури, розвиток якої можливий лише при перебудові Росії на федеративних основах. Голова загальних зборів Українського Лїтературно-мистецького Товариства Михайло Могилянський, секретар Подушка й предсїдатель управи товариства С. Жук. — (ВСвУ).

— **Присяга говорити тільки по українськи.** „Утро Россіи“ в ч. 75 з 1 цвітня (14 марта) доносить з Києва: Українцї розвивають у Київі дуже живу діяльність. Учора на вічу вони взаємно присягнули говорити тільки українською мовою. — (ВСвУ.).

— **Стемплї на шкільних свідоцтвах** після обіжника ц. к. Краєвої Ради Шкільної мають тепер зносити 50 сот. замість давнїйшої належитости 30 сот. Належитість стемплева від свідоцтв зрілости і патентів кваліфікаційних 3 К, коли перед тим виносила 2 К. Поданя до властий і урядів належить стемплювати на 3 К, а залучники по 50 сот. від кождого аркуша. Дуплїкати виносять 2 К.

— **Підвисшенє нотаріяльних тариф.** Міністер справедливости на внесенє нотаріяльних палат підвисшив майже всї позиції нотаріяльної тарифи о 20 проц.

— **Процес убійника Штірка.** Процес в справі убійства ґр. Штірка відбуде ся 18 і 19 с. м. перед віденським судом, Медичний виділ віденського унїверситету узнав дра Фрідріха Адлера цїлком здоровим на умі. Розправам буде проводити заступник президента др Гайт, обжалованє обняв прокуратор др Гоплер, а боронити дра Адлера буде др Ґустав Гарпнер.

— **Як у фантастичній казцї.** Бюро Райтера подало, як запевняє, на підставі очивидців, подію, яка відбула ся в часї морської боротьби в заливі підчас останньої виправи німецьких підводних суден.

Анґлїйський підводний корабель зчепив ся в ночи з нїмецьким торпедовцем і між обома залогами вивязала ся завзята рукопашна боротьба. Бороли ся всякам оружем, головно арматами, крісами і револьверами. Нїмецькі моряки рушили до приступу на анґлїйський корабель і спричинили йому велику шкоду. Перед самими гирлами армат анґлїйського корабля прийшло до дикої сутички на револьвери і баґнети.

Боротьба розіграла ся в кількох хвилях, тому що Анґлїйцям повело ся відчепити свій кортбель і відсунути ся від нїмецького підводного судна.

У битві взяли участь також инші кораблї. Анґлїйський корабель поцїлений ґранатом у відділ машин, був приневолений висунути ся з лїнії битви, мимо того повело ся йому ще знищити цїлком нїмецьке підводне судно.

— **Картка з Чесанова до Львова вандрувала 27 днів.** Нашій редакції предложено картку, надану в Чесанові (в Галичинї) дня 3 цвітня, котру адресат п. I. одержав щойно дня 30. цвітня.

— **Заговір на житє угорського президента міністрів.** В червни м. р. слюсарські помічники Зальтон Біро і Заборський мали намір виконати замах на житє угорського президента міністрів ґр. Тішу. Заговір відкрито і замах не удав ся. Карний суд в Будапешті засудив обох заговірників на півтора року вязниції.

— **Зміна управи видавн. Спілки „Дїла“.** Загальні збори видавн. спілки „Дїло“ (стовар. зареєстр. з обм. порукою) відбули ся ві второк

24. цвітня с. р. На початку зборів відчитав о. пос. Иос. Фоліс лист неприсутного дотеперішного заступника голови управляючої ради Спілки соймового посла дра Володимира Бачинського до загальних зборів. В листі тім заявляє др В. Бачинський між иншими, що з теперішним напрямом політики і тактикою „Діла“ та політичних кругів, котрим „Діло“ без застережень служить, безуслівно е може погодити ся і тому не приняв би вибору до управляючої ради“. Звіт з діяльности Спілки за рр. 1913—1916 зложив іменем уступаючої ради о. сов. Дамян Лопатинський. До нової управи вибрано: голова Юліян Січинський, заст. голови о. Дамян Лоп тинський, члени управ. ради; Микола Заячківський (дотеп. голова), др Теофіль Кормош, о. Теодозий Лежогубський. др Володимир Охримович, ред В. Панейко, Любомир Рожанський, заступники: др Альфред Говикович, Володимир Левицький і Юліян Мудрак.

ОПОВІСТКИ.

Пятниця, дня 4 мая 1917

Нині: 4. мая гр.-кат. Януарія, римо-кат. Фльоріяна.

Завтра: 5. мая гр.-кат. Теодора, римо-кат. Пія V. п.

Послідні вісти.

З ГОЛОВНОЇ АВСТРІЙСЬКОЇ КВАТИРИ.

З дня 3. мая.

Східний фронт:

Фронт ґенерала полковника арх. Йосифа.

Наступ кількох неприятельських сотень на наші становища в долині Путни відперто, причім неприятель потерпів кроваві втрати. В иньших частях фронту місцями значнійша діяльність артилерії.

Півд.-західний і півд.-східний фронт:

Не приключило ся нічо особливого.

Заступник шефа Генерального штабу
фільний маршалок-поручник Ф. Гефер

З ГОЛОВНОЇ НІМЕЦЬКОЇ КВАТИРИ.

Західний фронт:

Фронт пільного маршалка баварського наслідн. престола Рупрехта:

По безнастанній арматній борбі останніх днів на обох берегах Скарпи нині рано слідував огонь який зовсім не уставав а в слід за тим розпочали ся нові англійські наступи на широкім фронті.

Фронт пруського наслідника престола:

При прозрачній аврі боєва діяльність артилерії і метавок мін покріпшала до значної сили. Особливо на фронті в горах між Вопайон а Краон, вздовж каналу від Ен до Марни і на становищах на узгірях на північ від Просн огнева борба була нагальна.

Фронт князя Альбрехта віртемберського:

Не приключило ся нічо особливого. Діяльність летнича над становищами і за ними в день і в ночи була дуже оживлена. Неприятель втратив у воздушних борбах 8 самолетів, як також один бальон на припоні.

На східнім фронті:

Загальне положенє не змінило ся. Між долиною над Сусітою а Путною зломано огнем російський наступ, причім неприятель потерпів значні втрати.

Македонський фронт:

Значний огонь під Монастиром на західнім березі Вардару і на південний захід від езера Дойран.

Перший ґенеральний квартирмайстер Людендорф

Надіслане.

За сю рубрику редакція не відповідає.

Оголошеня.

Bekantmachung.

Alle in Galizien und de Bukowina aufhältlichen deutschen Wehrpflichtigen, welche **im Jahre 1900** geboren sind, werden hierdurch aufgefordert, sich unverzüglich beim Kaiserlich Deutschen Konsulat in Lemberg unter Vorlage der Geburtsurkunde, zur Eintragung in die Listen persönlich oder schriftlich zu melden.

Bei dieser Gelegenheit wird darauf hingewieseo, dass ausser den oben Aufgerufenen, **sich auch alle bisher Aufgerufenen aber noch nicht gemeldeten** deutschen Wehrplichtigen welche in Jahren **1869—1899** geboren und sich in Galizien und die Bukowina aufhalten, zu melden haben einerlei, ob sie bereits bei einem Bezirkskommando in Deutschland gemeldet, gemustert, bezw. ausgemustert worden sind.

Ferner wird darauf hingewiesen, dass alle Veränderungen des Aufenthaltsortes dem Konsulat innerhalb 48 Stunden anzuzeigen sind.

Die Nichtbefolgung obiger Auftordenrung wird nach den Kriegsgesetzen streng bestraft.

Lemberg, den 20. April 1917.

Der Kaiserlich Deutsche Generalkonsul
HEINZE.

[illegible] Сикстуська 19